

דגם תשובות – בית, חינוך ומשפחה לעולים חדשים, מס' 005374, 005125, קיץ תשע"ז

הערה למעריך: הכתוב בסוגריים מרובעים אינו מחייב את הנבחן.

פרק ראשון

על הנבחן לענות על ארבע מן השאלות 1-5.

1. מציאת בן זוג וזוגיות

א. (1) זריזות וחריצות; חכמה; נדיבות לב.

(2) — זריזות וחריצות — באה לידי ביטוי בהסכמתה לבקשת העבד להשקות אותו, ובהצעתה לשאוב מים

גם לגמליו.

— חכמה — באה לידי ביטוי בהסכמתה, שמעידה על ההבנה שאם ביקש זאת ממנה, כנראה יש סיבה שאינו

יכול לשתות בעצמו.

— נדיבות לב — באה לידי ביטוי בהסכמתה [להשקות אדם זר למרות הקושי במילוי הבקשה בפועל].

[הערה למעריך: די בשתי תכונות טובות]

(עמ' 10-11)

ב. (1) העניין המשותף לאיש ולאשה הוא ששניהם נבראו בצלם אלוהים.

(2) יש הבדלים בין האיש לאשה כדי שישלימו זה את זה [וייצרו גילוי שלם של צלם אלוהים של האדם בעולם הזה]

ויהיו שניהם אחראים לקיום הדורות.

(עמ' 12)

2. איסור קרבה ('איסור נגיעה'); על התשובה

א. (1) לפי הרמב"ם זהו איסור בפני עצמו, ולפי הרמב"ן איסור זה משמש סייג המונע מן האדם לחטוא באיסורים

חמורים נוספים.

(2) כאשר הקרבה היא בקביעות.

(עמ' 19)

ב. (1) מהות הקימה של הצדיק היא דרך שבע הנפילות שלו.

(2) נפילה היא הפסד בקרב עם יצר הרע, אך המשך ניסיונות המלחמה ביצר הרע יוביל בסופו של דבר לניצחון

במלחמה הכוללת נגדו [העניינים שבהם הנפילות הרבות ביותר הם העניינים שבהם האדם יכול להיות כלי

להצטיינות של כבוד שמים].

(עמ' 23-24)

3. מתי להינשא?

א. נימוקים:

— בעבר צעיר בן שמונה עשרה היה שותף לכלכלת המשפחה והיה בוגר ואחראי דיו להקים משפחה.

בימינו לצעיר בן שמונה עשרה עדיין חסרה אחריות לניהול משפחה.

— בימינו רמת הציפיות הרגשיות ההדדיות בין בני הזוג גבוהה מבעבר ומחייבת בגרות רגשית מפותחת. בגרות

רגשית זו עדיין אינה מפותחת אצל צעיר בן שמונה עשרה בדרך כלל.

(עמ' 28)

ב. (1) אדם שעוסק במצוות תלמוד תורה פטור מן המצווה לשאת אישה (עמ' 29).

(2) בעלי דעה נוהגים לפי הנחיית חז"ל [המבוססת על הכתוב בפרשת היציאה למלחמה], חסרי דעה נוהגים סדר

הפוך [כפי שמתואר בקללות (בפסוק המצוטט)].

(עמ' 29-30)

4. קידושין ונישואין

- א.** (1) "אירוסין" בימינו הם הסכמה הדדית של בני הזוג להתחתן (שידוכין) [לקבל]: "פרק הזמן שבין ההסכמה ההדדית להינשא עד החתונה עצמה".
 "אירוסין" בתקופת המקרא הם קידושין (ליקוחין).
 (עמ' 33-34)
- (2) אסור = קשור ונדרש להיות מרוחק — בני הזוג קשורים זה לזה, אך הם גם נדרשים להיות מרוחקים, להימנע ממגע פיזי בתקופת האירוסין (עמ' 34).
- ב.** (1) נישואין שנעשו שלא על פי ההלכה אלא לעיני פקיד (עמ' 41).
 (2) נימוקים לעמדת הפוסקים שסוברים שהם נחשבים נשואים:
 — האיש נתן לאישה טבעת בפני עדים והיא הסכימה להתקדש.
 — הם חיים כזוג לכל דבר, ואם כן הקידושין היו קידושי ביאה ועל פי הכלל ההלכתי "אין אדם עושה בעילתו בעילת זנות, וגמר ובעל לשם קידושין".
 נימוקים לעמדת הפוסקים שסוברים שהם אינם נחשבים נשואים:
 — מתן הטבעת הוא מעשה סמלי ולא הייתה כוונה להתחתן מבחינה הלכתית.
 — הכלל ההלכתי "אין אדם עושה בעילתו בעילת זנות..." נאמר על אדם המקפיד בשמירת מצוות ולא על מי שבוחר במודע לקיים זוגיות שלא כדת משה וישראל.
 [הערה למעריך: די בנימוק אחד לאחד מן הצדדים]
 (עמ' 42)

5. טומאה וטהרה — הליכות בני זוג בימים שהם אסורים זה לזה

- א.** (1) אפשר ללמוד שבחיי משפחה ישנן תקופות שבהן על איש לחיות עם אשתו כאח עם אחותו.
 (2) כדי שלא תתגנה האישה על הבעל ויבוא לגרשה.
 (עמ' 66; 110-111)
- ב.** סוגה בשושנים — גדורה בשושנים (יש לה גדר של שושנים).
 גדר של שושנים אמנם מציינת גבול אך השושנים אינן מהוות מחסום ממשי למי שרוצה לעבור את הגדר [השמירה מסורה ללבם ולמסירות נפשם של בני הזוג].
 (עמ' 67; 112)

פרק שני

על הנבחן לענות על שלוש מן השאלות 6-9.

6. מנהגי הבית והשכנת שלום בין בני זוג

- א.** (1) דעה א [הרב חיים דוד הלוי] — כל דבר שאינו מפריע לשלום הבית ואינו מעורר מחלוקת האישה רשאית לנהוג כמנהג בית הוריה [ואין הבעל יכול לכפות עליה לשנותם].
 דעה ב [הרב עובדיה יוסף] — צריכה לנהוג כמנהג בעלה בין להקל בין להחמיר.
 (2) הדאגה לשלום הבית.
 (עמ' 54)
- ב.** "הבאת שלום": אדם שביכולתו לסייע בפתרון מחלוקות וסכסוכים בין איש לאשתו [או בין אדם לחברו] צריך להתאמץ ולהשקיע בכך, אפילו אם אין שניהם רוצים [להביא עצות מרחוק] (עמ' 56).

7. מצוות עונה

- א. (1)** קשר פיזי בין איש לאשתו א חיי אישות בין בני זוג.
- (2)** הקדמה למצוות פרייה ורבייה וקשר המאפשר חיבור עמוק בין בני זוג.
(עמ' 57)
- ב. —** אצל בעלי החיים אין דבקות אלא אירוע מזדמן, ואצל איש ואישה יש דבקות וקשר קבוע.
- אצל בעלי חיים מדובר רק בחיבור גשמי, ואצל איש ואישה החיבור הוא מה' שמחבר את הזיווג ומאחד אותם.
[הערה למעריך: די בהבדל אחד]
(עמ' 59)

8. גירושין

- א. תקנת רבנו גרשום —** אין לגרש אישה בעל כורחה.
- רבנו גרשום תיקן תקנה זו כי ראה שהדור פרוץ ויש שמזלזלים בבנות ישראל בזריקת גט.
(עמ' 80)
- ב. (1)** היתר מאה רבנים לשאת אישה שנייה [ופטור מהתחייבויותיו לאישה הראשונה] (שם).
- (2)** עונש מאסר; שלילת האפשרות לצאת מן הארץ; שלילת האפשרות להוציא או לחדש דרכון; שלילת האפשרות לקבל, להחזיק או לחדש רישיון נהיגה; השעייה מעבודה; שלילת רישיון עסק או רישיון עבודה; הגבלת חשבון הבנק (עמ' 82).
- [הערה למעריך: די בשלוש מגבלות (סנקציות)].

9. שאלות קצרות

- א. כדי שתהיה בידה תמיד למוזכרת; הטבעת עגולה ואין לה סוף, והיא מסמלת שהברית בין האיש לאישה היא ברית עולם ואין לה סוף (עמ' 36).**
- ב. פני החתן והכלה לכיוון ירושלים; אפר מקלה על ראש החתן; שבירת כוס; אמירת הפסוקים: "אם אשכחך ירושלים וכו' " (עמ' 39-41).**
[הערה למעריך: די בשני מנהגים]
- ג. —** כדי שיראה האדם את עצמו אחר הטבילה כאילו נברא באותה שעה [כמו שהיה העולם כולו מים בבריאת העולם או כעובר בבטן אמו], וההתחדשות הגופנית תגרום לאדם לחדש פעולותיו לטוב.
- רמז אל הטובל שינקה נפשו מכל חטא, כמו שטבע המים לנקות כל דבר המתכבס בהן.
[הערה למעריך: די בטעם אחד]
(עמ' 70-71)
- ד. הטעם למצוות כיבוד הורים הוא שראוי לאדם להכיר ולגמול חסד למי שעשה עמו טובה, וההורים הביאוהו לעולם ויגעו למענו יגיעות רבות (עמ' 87).**

פרק שלישי

על הנבחן לענות על שלוש מן השאלות 10-13.

10. מנהגי הבית והשכנת שלום בין בני זוג

- א. (1)** דעה א [הרב חיים דוד הלוי] — כל דבר שאינו מפריע לשלום הבית ואינו מעורר מחלוקת האישה רשאית לנהוג כמנהג בית הוריה [ואין הבעל יכול לכפות עליה לשנותם].
- דעה ב [הרב עובדיה יוסף] — צריכה לנהוג כמנהג בעלה בין להקל בין להחמיר.
- (2)** הדאגה לשלום הבית.
(עמ' 54)
- ב. "הבאת שלום":** אדם שביכולתו לסייע בפתרון מחלוקות וסכסוכים בין איש לאשתו [או בין אדם לחברו] צריך להתאמץ ולהשקיע בכך, אפילו אם אין שניהם רוצים [להביא עצות מרחוק] (עמ' 56).

11. גירושין

- א. תקנת רבנו גרשום — אין לגרש אישה בעל כורחה.
 רבנו גרשום תיקן תקנה זו כי ראה שהדור פרוץ ויש שמזלזלים בבנות ישראל בזריקת גט.
 (עמ' 80)
- ב. (1) היתר מאה רבנים לשאת אישה שנייה [ופטור מהתחייבויותיו לאישה הראשונה] (שם).
 (2) עונש מאסר; שלילת האפשרות לצאת מן הארץ; שלילת האפשרות להוציא או לחדש דרכון; שלילת האפשרות לקבל, להחזיק או לחדש רישיון נהיגה; השעייה מעבודה; שלילת רישיון עסק או רישיון עבודה; הגבלת חשבון הבנק (עמ' 82).
 [הערה למעריך: די בשלוש מגבלות (סנקציות)].

12. התנהלותה של משפחה; קרבה וריחוק בחיי הזוגיות

- א. (1) אלך ואתיעץ עם אנשי ביתי, עם אשתי.
 (2) התמסרות לעבודה ציבורית דורשת השקעה גדולה מאוד שעלולה להיות על חשבון המשפחה, ולכן צריך לקבל הסכמה של האישה כדי להצליח.
 (עמ' 97-98)
- ב. הזדמנות לבני הזוג לחוות רובד אחר של מערכת יחסים שאינו קשר פיזי; מתן מקום לנפרדות של בני הזוג; הגדלת האהבה והרצון להתקרב.
 [הערה למעריך: די בשני פרטים]
 (עמ' 110, 114)

13. שאלות קצרות

- א. כדי שתהיה בידה תמיד למזכרת; הטבעת עגולה ואין לה סוף, והיא מסמלת שהברית בין האיש לאישה היא ברית עולם ואין לה סוף (עמ' 36).
- ב. פני החתן והכלה לכיוון ירושלים; אפר מקלה על ראש החתן; שבירת כוס; אמירת הפסוקים: "אם אשכחך ירושלים וכו'" (עמ' 39-41).
 [הערה למעריך: די בשני מנהגים]
- ג. הטעם למצוות כיבוד הורים הוא שראוי לאדם להכיר ולגמול חסד למי שעשה עמו טובה, וההורים הביאוהו לעולם ויגעו למענו יגיעות רבות (עמ' 87).
- ד. אדם צריך לעשות כל מאמץ כדי לפרנס את עצמו ולהימנע מלהזדקק לתמיכה מאנשים אחרים (עמ' 101).